

LIETUVOS TSR
VALSTYBĖS SAUGUMO
KOMITETAS
КОМИТЕТ
ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ЛИТОВСКОЙ ССР

232758 Vilnius, Lenino pr. 40
232758 Вильнюс, пр. Ленина, 40

1989.03.13. № 1/2-1534

Lietuvos Komunistų partijos
Centro Komitetui

Vilnius

JAV naujos administracijos
pozicija Pabaltijo klausimui

Baltieji rūmai ir Valstybės departamentas įdėmiai seka įvykius Pabaltijje, kurį vertina kaip "labiausiai sprogstamąjį TSRS regioną" valstybės politinės vienybės atžvilgiu.

Komentuodamas vasario 16 d. įvykius Lietuvoje, Valstybės sekretoriaus specialusis padėjėjas Paul Gloub pažymėjo, kad administracijos prognozė apie nacionalinių santykių krizės paastrėjimą Tarybų Sąjungoje pasitvirtino. Ryšium su tuo, kad vasario 16 d. "Sąjūdis" viešai paskelbė savo galutiniu tikslu išstojimą iš TSRS, politinių jėgų polarizacijos procesas ir toliau gilės. Centrinė tarybinė vyriausybė nesugebės artimiausiu metu efektyviai kontroliuoti padėties ryšium su artėjančiais sąjunginiais rinkimais. Tokioje situacijoje neoficialioji politinė opozicija "Sąjūdis" surinks daugiau balsų, negu partijos atstovai ir netrukdomai sugebės užtikrinti savo kandidatų išrinkimą į aukščiausią TSRS valdžios organą šiu metų kovo mėnesyje. "Sąjūdžio" lozungai ir politiniai tikslai palaiikomi daugumos respublikos gyventojų, o tai užtikrins jam valdančias pozicijas ir vietiniuose valdžios organuose ateinančiuose rinkimuose.

Tekij įvykių įvertinimą P. Gloub pateikė pokalbio su lietuvių emigracijos veikėju A. Sužiedeliu metu (Amerikos Katalikų universiteto Vašingtone dekanas) ir kartu išsakė administracijos rekomendacijas emigracijos Lietuvos "laisvinimo" klausimui. Administracija mano, kad lietuvių emigracija visas jėgas šiuo metu turi nukreipti į informacijos apie procesus Lietuvoje rinkimą, jos skubų pateikimą Valstybės departamentui, kad JAV vyriausybė galėtų "atitinkamai reaguoti".

planuojant diplomatinius santykius su Tarybų Sąjunga. Antra vertus P.Gloub gan santūriai įvertino "Amerikos lietuvių Tarybos" kreipimąsi į JAV prezidentą ir Kongresą "suaktyvinti kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės tarptautiniame lygyje" ir pareiškė, kad šiame etape JAV administracija tikrai nedarys jokių oficialių žingsnių, atsižvelgiant į galimą tarybinės vadovybės reakciją. Kraštutiniu atveju (ypatingosios padėties įvedimas analogiškai Karabachui) administracija turėtų "kritiškai įvertinti Gorbačiovo paskelbtą atvirumo ir žmogaus teisių gerbimo politiką". Be to, P.Gloub pastebėjo, kad šie klausimai, be abejo, susilaiks didesnio dėmesio artimiausioje žmogaus teisių konferencijoje.

Didelį JAV administracijos susidomėjimą Pabaltijo klausimu patvirtino buvęs respublikonų partijos pirmininkas Frank Farenkompf. JAV politologų nuomone centrinė tarybinė vadovybė yra pakankamai įžvalgi ir nenorės kategoriškai išreišksti savo neigiamą reakciją arba taikyti skubias prievarbos priemones analogiškas Arménijai. Tačiau aišku, kad Lietuvos ir Estijos nepriklausomybės reikalavimai yra nepriimtini tarybinei vadovybei, nes jų patenkinimas reikštų neatidėliotiną Gorbačiovo pasitraukimą, valdžios perėjimą į konservatorijų rankas ir visos persitvarkymo politikos žlugimą. F.Farenkompfo nuomone, dabar reikia laukti organizacinių pakitimų respublikos vadovybėje ir konkrečių centrinės vadovybės žingsnių, normalizuojant situaciją.

Amerikiečių politikai mano, kad šiuo metu Dž.Bušo vyriausybei svarbu išlaikyti pasiekta politinių santykių lygi ir susilaikyti nuo tolimesnio suartėjimo su Tarybų Sąjunga visose srityse, kadangi "vidinė politinė situacija TSRS nėra stabili". Kita vertus, administracijos atstovai neneigia, kad jie laikytų didelę politinę ir ideo-loginę sėkmę nacionalinių santykių Pabaltijy pavertimą tokia pat ilgalaike ir europiečiams imponuojančia problema, kaip nebranduolinių zonos idėja regione.

% Komiteto pirmininkas

E. Eismuntas

1/2
 2 aug - mme 1 seigcas
 KTB Minskojei CCP
 kanunuau J.Pupcole